

Deddf Iechyd y Cyhoedd (Cymru) 2017

2017 dccc 2

RHAN 3

TYBACO A CHYNHYRCHION NICOTIN

PENNOD 1

YSMYGU

Cyflwyniad

4 Ysmygu

Yn y Bennod hon, mae cyfeiriadau at ysmegu yn gyfeiriadau at ysmegu tybaco neu unrhyw beth sy'n cynnwys tybaco, neu at ysmegu unrhyw sylwedd arall; ac mae ysmegu yn cynnwys bod â meddiant ar dybaco sydd wedi ei danio neu ar unrhyw beth sydd wedi ei danio ac sy'n cynnwys tybaco, neu fod â meddiant ar unrhyw sylwedd arall sydd wedi ei danio ar ffurf y gellid ei ysmegu.

Troseddau

5 Y drosedd o ysmegu mewn mangre ddi-fwg neu gerbyd di-fwg

- (1) Mae person yn cyflawni trosedd os yw'r person yn ysmegu—
 - (a) mewn mangre ddi-fwg;
 - (b) mewn cerbyd di-fwg.
- (2) Am ddarpariaeth ynghylch mangreoedd di-fwg, gweler adrannau 7 i 14.
- (3) Am ddarpariaeth ynghylch cerbydau di-fwg, gweler adran 15.

- (4) Mae'n amddiffyniad i berson sydd wedi ei gyhuddo o drosedd o dan yr adran hon ddangos nad oedd y person yn gwybod, ac na ellid bod wedi disgwyl yn rhesymol iddo wybod, fod y fangre neu'r cerbyd o dan sylw yn fangre ddi-fwg neu'n gerbyd di-fwg.
- (5) Os yw person sydd wedi ei gyhuddo o drosedd o dan yr adran hon yn dibynnu ar yr amddiffyniad yn is-adran (4), ac y dygir tystiolaeth sy'n ddigonol i godi mater mewn cysylltiad â'r amddiffyniad hwnnw, rhaid i'r llys gymryd bod yr amddiffyniad wedi ei fodloni oni bai bod yr erlyniad yn profi y tu hwnt i amheuaeth resymol nad yw wedi ei fodloni.
- (6) Mae person sy'n euog o drosedd o dan yr adran hon yn agored ar euogfarn ddiannod i ddirwy nad yw'n uwch na lefel 1 ar y raddfa safonol.

6 Y drosedd o fethu ag atal ysmegu mewn mangre ddi-fwg

- (1) Rhaid i berson a chanddo reolaeth dros fangre sy'n ddi-fwg neu sy'n ymwneud â rheoli mangre sy'n ddi-fwg yn rhinwedd adran 7 (gweithleoedd) neu 8 (mangreoedd sydd ar agor i'r cyhoedd) gymryd camau rhesymol i beri i berson sy'n ysmegu yno beidio ag ysmegu.
- (2) Rhaid i berson a chanddo reolaeth dros fangre, neu sy'n ymwneud â rheoli mangre, o fewn adran 9(3) (mangreoedd gofal dydd cofrestredig) sy'n ddi-fwg yn rhinwedd adran 9 gymryd camau rhesymol i beri i berson sy'n ysmegu yno beidio ag ysmegu.
- (3) Rhaid i berson sydd wedi ei gofrestru i weithredu fel gwarchodwr plant o dan Ran 2 o [Fesur Plant a Theuluoedd \(Cymru\) 2010 \(mccc 1\)](#) gymryd camau rhesymol i beri i berson sy'n ysmegu mewn mangre o fewn is-adran (4) beidio ag ysmegu.
- (4) Mae mangre o fewn yr is-adran hon—
 - (a) os yw'n rhan o fangre sy'n fan preswyllo arferol y person cofrestredig y cyfeirir ato yn is-adran (3), a
 - (b) os yw'n ddi-fwg yn rhinwedd adran 9.
- (5) Caiff rheoliadau ddarparu i ddyletswydd sy'n cyfateb i'r un a grybwyllir yn is-adran (1) mewn perthynas—
 - (a) â mangreoedd sy'n ddi-fwg yn rhinwedd adran 10, 11 neu 12,
 - (b) â mangreoedd a drinnir fel pe baent yn ddi-fwg yn rhinwedd adran 13, neu
 - (c) â cherbydau a drinnir fel pe baent yn ddi-fwg yn rhinwedd adran 15,
 gael ei gosod ar berson, neu ddisgrifiad o berson, a bennir yn y rheoliadau.
- (6) Mae person sy'n methu â chydymffurfio â dyletswydd yn is-adran (1), (2) neu (3), neu unrhyw ddyletswydd gyfatebol mewn rheoliadau o dan is-adran (5), yn cyflawni trosedd.
- (7) Mae'n amddiffyniad i berson (“A”) sydd wedi ei gyhuddo o drosedd o dan yr adran hon ddangos nad oedd A yn gwybod, ac na ellid bod wedi disgwyl yn rhesymol iddo wybod, fod y person o dan sylw yn ysmegu.
- (8) Os yw person sydd wedi ei gyhuddo o drosedd o dan yr adran hon yn dibynnu ar yr amddiffyniad yn is-adran (7), ac y dygir tystiolaeth sy'n ddigonol i godi mater mewn cysylltiad â'r amddiffyniad hwnnw, rhaid i'r llys gymryd bod yr amddiffyniad wedi ei fodloni oni bai bod yr erlyniad yn profi y tu hwnt i amheuaeth resymol nad yw wedi ei fodloni.

- (9) Mae person sy'n euog o drosedd o dan yr adran hon yn agored ar euogfarn ddiannod i ddirwy nad yw'n uwch na lefel 4 ar y raddfa safonol.

Mangreoedd di-fwg

7 Gweithleoedd

- (1) Mae mangreoedd yng Nghymru yn ddi-fwg at ddibenion y Bennod hon os ydynt yn weithleoedd.
- (2) Ystyr "gweithle" yw mangre—
- (a) a ddefnyddir fel man gwaith gan fwy nag un person (hyd yn oed os yw'r personau sy'n gweithio yno yn gwneud hynny ar adegau gwahanol, neu'n ysbeidiol yn unig), neu
- (b) a ddefnyddir fel man gwaith gan ddim mwy nag un person ond y gallai aelodau o'r cyhoedd fynd iddo at ddiben ceisio neu gael nwyddau neu wasanaethau oddi wrth y person sy'n gweithio yno (hyd yn oed os nad yw aelodau o'r cyhoedd bob amser yn bresennol).
- (3) Os dim ond rhan o'r fangre a ddefnyddir fel man gwaith, dim ond i'r graddau hynny y mae'r fangre yn ddi-fwg yn rhinwedd yr adran hon.
- (4) Dim ond yn yr ardaloedd hynny sy'n gaeedig neu'n sylweddol gaeedig y mae'r fangre yn ddi-fwg yn rhinwedd yr adran hon.
- (5) Mae'r fangre yn ddi-fwg yn rhinwedd yr adran hon drwy'r amser (gan gynnwys pan nas defnyddir fel man gwaith), ac eithrio nad yw mangre a ddefnyddir i unrhyw raddau fel annedd, sy'n ddi-fwg yn rhinwedd yr adran hon, ond yn ddi-fwg pan y'i defnyddir fel man gwaith.
- (6) Mae "gwaith", yn is-adran (2), yn cynnwys gwaith gwirfoddol.
- (7) Gweler adran 16 am esemptiadau.

8 Mangreoedd sydd ar agor i'r cyhoedd

- (1) I'r graddau nad ydynt yn ddi-fwg yn rhinwedd adran 7 (gweithleoedd), mae mangreoedd yng Nghymru yn ddi-fwg at ddibenion y Bennod hon os ydynt ar agor i'r cyhoedd.
- (2) Mae mangreoedd ar agor i'r cyhoedd at ddibenion yr adran hon os oes gan y cyhoedd neu garfan o'r cyhoedd fynediad iddynt, pa un ai drwy wahoddiad ai peidio, a pha un a delir am fynediad ai peidio.
- (3) Os dim ond rhan o'r fangre sydd ar agor i'r cyhoedd, dim ond i'r graddau hynny y mae'r fangre yn ddi-fwg yn rhinwedd yr adran hon.
- (4) Dim ond yn yr ardaloedd hynny sy'n gaeedig neu'n sylweddol gaeedig y mae'r fangre yn ddi-fwg yn rhinwedd yr adran hon.
- (5) Dim ond pan yw ar agor i'r cyhoedd y mae'r fangre yn ddi-fwg yn rhinwedd yr adran hon.
- (6) Gweler adran 16 am esemptiadau.

9 Lleoliadau gofal awyr agored i blant

- (1) Mae lleoliadau gofal awyr agored yng Nghymru yn ddi-fwg at ddibenion y Bennod hon.
- (2) Mae mangre yn lleoliad gofal awyr agored i'r graddau—
 - (a) nad yw'n gaeedig nac yn sylweddol gaeedig, a
 - (b) y mae o fewn is-adran (3) neu (4).
- (3) Mae mangre o fewn yr is-adran hon—
 - (a) os yw wedi ei chofrestru o dan Ran 2 o [Fesur Plant a Theuluoedd \(Cymru\) 2010 \(mccc 1\)](#) (“Mesur 2010”) fel mangre y mae person wedi ei awdurdodi i ddarparu gofal dydd i blant ynddi, neu
 - (b) os yw'n rhan o fangre sydd wedi ei chofrestru yn y modd hwnnw.
- (4) Mae mangre o fewn yr adran hon os yw'n rhan o fangre (y “mangre ddomestig”) sy'n fan preswyllo arferol person sydd wedi ei gofrestru i weithredu fel gwarchodwr plant o dan Ran 2 o Fesur 2010.
- (5) Nid yw lleoliad gofal awyr agored o fewn is-adran (3) yn ddi-fwg yn rhinwedd yr adran hon ond pan yw gofal dydd i blant yn cael ei ddarparu—
 - (a) yn y lleoliad gofal awyr agored, neu
 - (b) mewn mangre sydd wedi ei chofrestru o dan Ran 2 o Fesur 2010 (pa un a yw'n gaeedig neu'n sylweddol gaeedig ai peidio) y mae'r lleoliad gofal awyr agored yn rhan ohoni.
- (6) Nid yw lleoliad gofal awyr agored o fewn is-adran (4) yn ddi-fwg yn rhinwedd yr adran hon ond—
 - (a) pan yw'r gwarchodwr plant yn gweithredu fel gwarchodwr plant yn y fangre ddomestig (pa un ai mewn rhan ohoni sy'n gaeedig neu'n sylweddol gaeedig ai peidio) ar gyfer o leiaf un plentyn, a
 - (b) pan yw'r plentyn hwnnw neu, yn ôl y digwydd, o leiaf un o'r plant hynny yn y lleoliad gofal awyr agored.
- (7) At ddibenion yr adran hon, mae i'r cyfeiriadau at ddarparu gofal dydd a gweithredu fel gwarchodwr plant yr un ystyr ag ym Mesur 2010.
- (8) Nid yw mangre i gael ei thrin fel pe bai o fewn is-adran (3) neu (4) i'r graddau y mae'n dir ysgol (gweler adran 10 (tir ysgolion) am hyn).

10 Tir ysgolion

- (1) Mae mangre yng Nghymru yn ddi-fwg at ddibenion y Bennod hon i'r graddau y mae'n dir ysgol.
- (2) Yn achos mangre sy'n dir sy'n cydffinio â'r ysgol o dan sylw, dim ond pan yw'r naill neu'r llall neu'r ddau o'r canlynol yn cael ei ddefnyddio at ddiben addysg neu ofal plant y mae'r fangre yn ddi-fwg yn rhinwedd yr adran hon—
 - (a) y tir, neu unrhyw ran o'r tir, neu
 - (b) yr ysgol, neu unrhyw ran ohoni.
- (3) Yn achos mangre sy'n dir nad yw'n cydffinio â'r ysgol o dan sylw, dim ond pan yw'r tir, neu unrhyw ran o'r tir, yn cael ei ddefnyddio at ddiben addysg neu ofal plant y mae'r fangre yn ddi-fwg yn rhinwedd yr adran hon.

- (4) Mae tir ysgol, at ddibenion yr adran hon, yn fangre—
- a ddefnyddir yn gyfan gwbl neu'n bennaf gan yr ysgol, at ddibenion sy'n cynnwys dibenion addysgol, dibenion chwaraeon neu ddibenion hamdden, a
 - nad yw'n gaeedig nac yn sylweddol gaeedig.
- (5) Yn achos ysgol sy'n darparu llety preswyl i ddisgyblion, caiff y person a chanddo ofal am yr ysgol ddynodi unrhyw ardal yn y tir yn ardal lle y mae ysmegu i gael ei ganiatáu, ac i'r graddau hynny mae'r fangre i gael ei thrin fel pe na bai'n ddi-fwg at ddibenion y Bennod hon.
- (6) Caiff rheoliadau wneud darpariaeth—
- sy'n pennu amodau sydd i gael eu bodloni cyn y caniateir i ardal gael ei dynodi o dan is-adran (5),
 - sy'n ei gwneud yn ofynnol cadw cofnodion o ddynodiadau, ac
 - ynghylch yr amgylchiadau y mae dynodiad i beidio â chael effaith odanynt.
- (7) Nid yw mangre a ddefnyddir i unrhyw raddau fel annedd yn ddi-fwg yn rhinwedd yr adran hon.

11 Tir ysbytai

- (1) Mae mangre yng Nghymru yn fangre ddi-fwg at ddibenion y Bennod hon i'r graddau y mae'n dir ysbyty.
- (2) Mae'r fangre yn ddi-fwg yn rhinwedd yr adran hon drwy'r amser.
- (3) Mae tir ysbyty, at ddibenion yr adran hon, yn fangre—
- sy'n cydffinio â'r ysbyty, a
 - a ddefnyddir ganddo neu sydd wedi ei meddiannu ganddo, ond
 - nad yw'n gaeedig nac yn sylweddol gaeedig.
- (4) Caiff y person a chanddo ofal am yr ysbyty ddynodi unrhyw ardal yn y tir yn ardal lle y mae ysmegu i gael ei ganiatáu, ac i'r graddau hynny mae'r fangre i gael ei thrin fel pe na bai'n ddi-fwg at ddibenion y Bennod hon.
- (5) Caiff rheoliadau wneud darpariaeth—
- sy'n pennu amodau sydd i gael eu bodloni cyn y caniateir i ardal gael ei dynodi o dan is-adran (4),
 - sy'n ei gwneud yn ofynnol cadw cofnodion o ddynodiadau, ac
 - ynghylch yr amgylchiadau y mae dynodiad i beidio â chael effaith odanynt.
- (6) Nid yw mangre sy'n gartref gofal i oedolion neu'n hosbis i oedolion, na mangre a ddefnyddir i unrhyw raddau fel annedd, yn ddi-fwg yn rhinwedd yr adran hon.

12 Meysydd chwarae cyhoeddus

- (1) Mae mangre yng Nghymru yn fangre ddi-fwg at ddibenion y Bennod hon i'r graddau y mae'n faes chwarae cyhoeddus.
- (2) O ran y fangre—
- os yw o fewn ffiniau sydd wedi eu marcio'n glir, mae'n ddi-fwg yn yr ardal gyfan o fewn y ffiniau hynny;

- (b) fel arall, nid yw'n ddi-fwg ond i'r graddau y mae o fewn pum metr i unrhyw eitem o gyfarpar maes chwarae.
- (3) Mae'r fangre yn ddi-fwg yn rhinwedd yr adran hon drwy'r amser.
- (4) Mae mangre yn faes chwarae cyhoeddus at ddibenion yr adran hon—
 - (a) os yw wedi ei dylunio neu ei haddasu ar gyfer defnyddio un neu ragor o eitemau o gyfarpar maes chwarae gan blant,
 - (b) os oes gan awdurdod lleol neu gyngor cymuned, neu berson sy'n gweithredu yn rhinwedd trefniadau a wneir gydag awdurdod lleol neu gyngor cymuned, reolaeth drosti neu os yw i unrhyw raddau yn ymwneud â'i rheoli neu ei chynnal a'i chadw, neu'n gwneud trefniadau mewn cysylltiad â rheolaeth drosti, neu ei rheoli neu ei chynnal a'i chadw,
 - (c) os yw ar agor i'r cyhoedd, at ddiben (neu at brif ddiben) darparu cyfleusterau chwarae i blant, a
 - (d) os nad yw'n gaeedig nac yn sylweddol gaeedig.

13 Mangreoedd di-fwg ychwanegol

- (1) Caiff rheoliadau ddarparu i unrhyw fan yng Nghymru, neu ddisgrifiad o fan yng Nghymru, nad yw'n ddi-fwg yn rhinwedd adrannau 7 i 12 gael ei drin fel mangre ddi-fwg at ddibenion y Bennod hon.
- (2) Nid oes angen i'r man, neu'r mannau sy'n dod o fewn y disgrifiad, fod yn gaeedig neu'n sylweddol gaeedig.
- (3) Dim ond os yw Gweinidogion Cymru wedi eu bodloni bod gwneud hynny yn debygol o gyfrannu at hybu iechyd pobl Cymru y caiff y rheoliadau ddarparu i fan neu ddisgrifiad o fan gael ei drin fel mangre ddi-fwg.
- (4) Caiff y rheoliadau ddarparu mai dim ond—
 - (a) o dan amgylchiadau penodedig,
 - (b) ar adegau penodedig,
 - (c) os yw amodau penodedig wedi eu bodloni, neu
 - (d) mewn ardaloedd penodedig,
 neu unrhyw gyfuniad o'r rhain, y mae'r mannau hynny, neu fannau sy'n dod o fewn y disgrifiad, i gael eu trin fel mangreoedd di-fwg.
- (5) Caiff y rheoliadau hefyd ddarparu ar gyfer esemptiadau, gan gynnwys gosod amodau penodedig i gael eu bodloni er mwyn i esemptiad fod yn gymwys.
- (6) Caiff yr amodau y caniateir iddynt gael eu pennu o dan is-adran (5) gynnwys amod bod y person a chanddo ofal am y man, neu am fan sy'n dod o fewn y disgrifiad, wedi dynodi, yn unol â'r rheoliadau, unrhyw ardaloedd lle y mae ysmegu i gael ei ganiatáu.
- (7) Ni chaiff rheoliadau o dan yr adran hon wneud darpariaeth mewn cysylltiad â mangre a ddefnyddir yn gyfan gwbl neu'n bennaf fel annedd; ac i'r graddau y maent yn gwneud darpariaeth i fangre a ddefnyddir yn rhannol fel annedd gael ei thrin fel mangre ddi-fwg, rhaid i reoliadau o dan yr adran hon gydymffurfio ag adran 14.

14 Darpariaeth bellach ynghylch mangreoedd di-fwg ychwanegol: anheddau

- (1) Rhaid i reoliadau o dan adran 13 sy'n darparu i fangre a ddefnyddir yn rhannol fel annedd gael ei thrin fel mangre ddi-fwg at ddibenion y Bennod hon gydymffurfio â'r gofynion a ganlyn.
- (2) Dim ond mewn perthynas â'r ardaloedd hynny o fangreoedd o'r fath nad ydynt yn gaeedig nac yn sylweddol gaeedig y caiff y rheoliadau wneud darpariaeth.
- (3) Ni chaiff y rheoliadau ddarparu i'r ardaloedd hynny gael eu trin fel mangreoedd di-fwg oni bai—
 - (a) eu bod yn weithleoedd (o fewn ystyr adran 7(2)), neu
 - (b) eu bod ar agor i'r cyhoedd (o fewn ystyr adran 8(2)).
- (4) Rhaid i'r rheoliadau ddarparu—
 - (a) nad yw'r ardaloedd hynny i gael eu trin fel mangreoedd di-fwg ond pan y'u defnyddir fel man gwaith neu pan ydynt ar agor i'r cyhoedd, a
 - (b) os dim ond rhan o ardal a ddefnyddir fel man gwaith neu sydd ar agor i'r cyhoedd, mai dim ond i'r graddau hynny y mae'r ardal i gael ei thrin fel pe bai'n ddi-fwg.

Cerbydau di-fwg

15 Cerbydau di-fwg

- (1) Mae cerbyd yng Nghymru yn ddi-fwg at ddibenion y Bennod hon os yw rheoliadau o dan yr adran hon yn darparu iddo gael ei drin fel cerbyd di-fwg.
- (2) Dim ond os yw Gweinidogion Cymru wedi eu bodloni bod gwneud hynny yn debygol o gyfrannu at hybu iechyd pobl Cymru y caiff y rheoliadau ddarparu i gerbyd gael ei drin fel cerbyd di-fwg.
- (3) Caiff y rheoliadau, ymhlith pethau eraill, wneud darpariaeth—
 - (a) ar gyfer y disgrifiadau o gerbydau sydd i gael eu trin fel pe baent yn ddi-fwg;
 - (b) ar gyfer yr amgylchiadau y mae cerbydau i gael eu trin fel pe baent yn ddi-fwg odanynt (gan gynnwys drwy gyfeirio at oedran unrhyw berson yn y cerbyd);
 - (c) i gerbydau gael eu trin fel pe baent yn ddi-fwg mewn ardaloedd penodedig yn unig, neu ac eithrio mewn ardaloedd penodedig;
 - (d) ar gyfer esemptiadau.
- (4) Ni chaniateir i'r pŵer i wneud rheoliadau o dan yr adran hon gael ei arfer er mwyn darparu i long neu hofrenfad o fewn is-adran (5) gael ei drin fel cerbyd di-fwg.
- (5) Mae llong neu hofrenfad o fewn yr is-adran hon os gellid gwneud rheoliadau mewn perthynas ag ef o dan adran 85 o [Ddeddf Llongau Masnach 1995 \(p.21\)](#) gan gynnwys yr adran honno fel y'i cymhwysir gan unrhyw Orchymyn yn y Cyfrin Gyngor o dan adran 1(1)(h) o [Ddeddf Hofrenfadau 1968 \(p.59\)](#).

Mangreoedd di-fwg: esemptiadau

16 Mangreoedd di-fwg: esemptiadau

- (1) Caiff rheoliadau ddarparu i fangreoedd—

Statws This is the original version (as it was originally enacted).

- (a) a fyddai fel arall yn fangreoedd di-fwg yn rhinwedd adran 7 (gweithleoedd) neu 8 (mangreoedd sydd ar agor i'r cyhoedd), a
 - (b) nad ydynt yn fangreoedd di-fwg yn rhinwedd unrhyw ddarpariaeth arall yn y Bennod hon,
- gael eu trin fel pe na baent yn fangreoedd di-fwg at ddibenion y Bennod hon.
- (2) Caiff y rheoliadau wneud darpariaeth mewn perthynas â disgrifiadau penodedig o fangreoedd neu ardaloedd penodedig o fewn disgrifiadau penodedig o fangreoedd.
 - (3) Caiff y rheoliadau ddarparu, mewn perthynas ag unrhyw ddisgrifiad o fangreoedd neu ardaloedd o fangreoedd a bennir yn y rheoliadau, fod y mangreoedd neu'r ardaloedd i gael eu trin fel pe na baent yn fangreoedd di-fwg—
 - (a) o dan amgylchiadau penodedig,
 - (b) ar adegau penodedig, neu
 - (c) os yw amodau penodedig wedi eu bodloni,
 neu unrhyw gyfuniad o'r rhain.
 - (4) Caiff yr amodau y caniateir iddynt gael eu pennu o dan is-adran (3)(c) gynnwys amod bod y person a chanddo ofal am y fangre wedi dynodi, yn unol â'r rheoliadau, ardaloedd lle y mae ysmegu i gael ei ganiatáu.

Arwyddion

17 Arwyddion: mangreoedd di-fwg

- (1) Rhaid i berson sy'n meddiannu mangre ddi-fwg neu sy'n ymwneud â rheoli mangre ddi-fwg sicrhau bod arwyddion yn cael eu harddangos yn y fangre honno yn unol â rheoliadau o dan yr is-adran hon.
- (2) Caiff rheoliadau o dan is-adran (1) wneud darpariaeth ynghylch sut y mae'r arwyddion i gael eu harddangos a chânt bennu gofynion y mae rhaid i'r arwyddion gydymffurfio â hwy (er enghraifft, gofynion o ran cynnwys, maint, dyluniad, lliw neu eiriad).
- (3) Caiff rheoliadau o dan yr is-adran hon ddarparu i ddyletswydd sy'n cyfateb i'r un a grybwyllir yn is-adran (1) mewn perthynas—
 - (a) â mangreoedd a drinnir fel pe baent yn ddi-fwg yn rhinwedd adran 13,
 - (b) â cherbydau a drinnir fel pe baent yn ddi-fwg yn rhinwedd adran 15,
 gael ei gosod ar berson, neu berson o ddisgrifiad, a bennir yn y rheoliadau.
- (4) Caiff rheoliadau o dan is-adran (1) neu (3) gynnwys darpariaeth ynghylch yr arwyddion sydd i gael eu harddangos mewn mangreoedd, ardaloedd o fangreoedd neu gerbydau sydd, yn rhinwedd rheoliadau o dan adran 13(5), 15(3)(d) neu 16, i gael eu trin fel pe na baent yn ddi-fwg, ond a fyddai fel arall yn ddi-fwg o dan y Bennod hon neu yn rhinwedd y Bennod hon.
- (5) Mae person sy'n methu â chydymffurfio â'r ddyletswydd yn is-adran (1), neu unrhyw ddyletswydd gyfatebol mewn rheoliadau o dan is-adran (3), yn cyflawni trosedd.
- (6) Mae'n amddiffyniad i berson sydd wedi ei gyhuddo o drosedd o dan yr adran hon ddangos—
 - (a) nad oedd y person yn gwybod, ac na ellid bod wedi disgwyl yn rhesymol iddo wybod, fod y fangre yn ddi-fwg (neu, yn ôl y digwydd, fod y man neu'r cerbyd i gael ei drin fel pe bai'n ddi-fwg),

- (b) nad oedd y person yn gwybod, ac na ellid bod wedi disgwyl yn rhesymol iddo wybod, nad oedd arwyddion sy'n cydymffurfio â gofynion yr adran hon yn cael eu harddangos yn unol â gofynion yr adran hon, neu
 - (c) ei bod, ar seiliau eraill, yn rhesymol i'r person beidio â chydymffurfio â'r ddyletswydd.
- (7) Os yw person sydd wedi ei gyhuddo o drosedd o dan yr adran hon yn dibynnu ar amddiffyniad yn is-adran (6), ac y dygir tystiolaeth sy'n ddigonol i godi mater mewn cysylltiad â'r amddiffyniad hwnnw, rhaid i'r llys gymryd bod yr amddiffyniad wedi ei fodloni oni bai bod yr erlyniad yn profi y tu hwnt i amheuaeth resymol nad yw wedi ei fodloni.
- (8) Mae person sy'n euog o drosedd o dan yr adran hon yn agored ar euogfarn ddiannod i ddirwy nad yw'n uwch na lefel 3 ar y raddfa safonol.
- (9) Ni chaiff rheoliadau o dan yr adran hon wneud darpariaeth mewn cysylltiad â mangre a ddefnyddir i unrhyw raddau fel annedd.

Gorfodi

18 Awdurdodau gorfodi

- (1) Mae pob awdurdod lleol wedi ei awdurdodi i weithredu fel awdurdod gorfodi mewn perthynas â mangreoedd, mannau a cherbydau sydd yn ei ardal.
- (2) Caiff rheoliadau wneud darpariaeth i brif swyddog heddlu ardal heddlu, yn ogystal, gael ei awdurdodi i weithredu fel awdurdod gorfodi mewn perthynas â cherbydau sydd yn yr ardal heddlu honno.
- (3) Rhaid i awdurdod gorfodi orfodi darpariaethau'r Bennod hon a rheoliadau a wneir odani o ran y mangreoedd, y mannau a'r cerbydau y mae, yn rhinwedd yr adran hon, wedi ei awdurdodi i weithredu mewn perthynas â hwy.
- (4) Caiff awdurdod gorfodi wneud trefniadau ag awdurdod gorfodi arall i achos y mae'n delio ag ef drwy arfer ei swyddogaethau at ddibenion y Bennod hon gael ei drosglwyddo (neu ei drosglwyddo ymhellach, neu ei drosglwyddo yn ôl) i'r awdurdod arall hwnnw ac i'r awdurdod arall hwnnw ei gymryd drosodd.
- (5) Mae cyfeiriadau yn y Bennod hon at swyddog awdurdodedig yn gyfeiriadau at unrhyw berson (pa un a yw'n swyddog i'r awdurdod gorfodi ai peidio) sydd wedi ei awdurdodi gan awdurdod gorfodi at ddibenion y Bennod hon.

19 Pwerau mynediad

- (1) Caiff swyddog awdurdodedig fynd i mewn i fangre yng Nghymru ar unrhyw adeg resymol—
- (a) os oes gan y swyddog seiliau rhesymol dros gredu bod trosedd o dan adran 5, 6 neu 17 wedi ei chyflawni yn y fangre, a
 - (b) os yw'r swyddog yn ystyried ei bod yn angenrheidiol mynd i mewn i'r fangre at ddiben canfod a yw trosedd o'r fath wedi ei chyflawni.
- (2) Ond nid yw hyn yn gymwys mewn perthynas â mangre a ddefnyddir yn gyfan gwbl neu'n bennaf fel annedd.

- (3) Ni chaiff swyddog awdurdodedig fynd i mewn i fangre drwy rym o dan yr adran hon.
- (4) Rhaid i swyddog awdurdodedig, os gofynnir iddo wneud hynny, ddangos tystiolaeth o'r awdurdodiad y cyfeirir ato yn adran 18(5) cyn mynd i mewn i fangre o dan yr adran hon.
- (5) Mae'r adran hon yn gymwys i gerbyd fel pe bai'n fangre.

20 Gwarant i fynd i mewn i annedd

- (1) Caiff ynad heddwch arfer y pŵer yn is-adran (2) mewn perthynas â mangre yng Nghymru a ddefnyddir yn gyfan gwbl neu'n bennaf fel annedd os yw wedi ei fodloni ar sail gwybodaeth ysgrifenedig ar lw—
 - (a) bod seiliau rhesymol dros gredu bod trosedd o dan adran 5 neu 6 wedi ei chyflawni yn y fangre, a
 - (b) ei bod yn angenrheidiol mynd i mewn i'r fangre at ddiben canfod a yw trosedd o'r fath wedi ei chyflawni.
- (2) Caiff yr ynad ddyroddi gwarant sy'n awdurdodi swyddog awdurdodedig i fynd i mewn i'r fangre, drwy rym os oes angen.
- (3) Mae'r warant yn parhau mewn grym tan ddiwedd y cyfnod o 28 o ddiwrnodau sy'n dechrau â'r dyddiad y'i dyroddwyd.
- (4) Mae'r adran hon yn gymwys i gerbyd fel pe bai'n fangre.

21 Gwarant i fynd i mewn i fangreoedd eraill

- (1) Caiff ynad heddwch arfer y pŵer yn is-adran (2) mewn perthynas â mangre yng Nghymru ac eithrio mangre a ddefnyddir yn gyfan gwbl neu'n bennaf fel annedd os yw wedi ei fodloni ar sail gwybodaeth ysgrifenedig ar lw—
 - (a) bod seiliau rhesymol dros gredu bod trosedd o dan adran 5, 6 neu 17 wedi ei chyflawni yn y fangre,
 - (b) ei bod yn angenrheidiol mynd i mewn i'r fangre at ddiben canfod a yw trosedd o'r fath wedi ei chyflawni, ac
 - (c) bod gofyniad a nodir yn is-adran (3) neu (4) wedi ei fodloni.
- (2) Caiff yr ynad ddyroddi gwarant sy'n awdurdodi swyddog awdurdodedig i fynd i mewn i'r fangre, drwy rym os oes angen.
- (3) Y gofyniad yw—
 - (a) bod gofyn am fynd i mewn i'r fangre wedi ei wrthod neu'n debygol o gael ei wrthod, a
 - (b) bod hysbysiad o fwriad i wneud cais am warant o dan yr adran hon wedi ei roi i'r meddiannydd neu berson yr ymddengys yn rhesymol i'r awdurdod gorfodi ei fod yn ymwneud â rheoli'r fangre.
- (4) Y gofyniad yw bod gofyn am fynd i mewn i'r fangre, neu roi hysbysiad o fwriad i wneud cais am warant o dan yr adran hon, yn debygol o danseilio diben y mynediad.
- (5) Mae'r warant yn parhau mewn grym tan ddiwedd y cyfnod o 28 o ddiwrnodau sy'n dechrau â'r dyddiad y'i dyroddwyd.
- (6) Mae'r adran hon yn gymwys i gerbyd fel pe bai'n fangre.

22 Darpariaeth atodol ynghylch pwerau mynediad

- (1) Caiff swyddog awdurdodedig sy'n mynd i mewn i fangre o dan adran 19, neu yn rhinwedd gwarant o dan adran 20 neu 21, fynd ag unrhyw bersonau eraill ac unrhyw gyfarpar y mae'r swyddog yn ystyried eu bod yn briodol.
- (2) Os yw meddiannydd mangre y mae swyddog awdurdodedig wedi ei awdurdodi i fynd i mewn iddi drwy warant o dan adran 20 neu 21 yn bresennol ar yr adeg y mae'r swyddog awdurdodedig yn ceisio gweithredu'r warant—
 - (a) rhaid rhoi enw'r swyddog i'r meddiannydd;
 - (b) rhaid i'r swyddog gyflwyno i'r meddiannydd dystiolaeth ddogfennol bod y swyddog yn swyddog awdurdodedig;
 - (c) rhaid i'r swyddog gyflwyno'r warant i'r meddiannydd;
 - (d) rhaid i'r swyddog gyflenwi copi ohoni i'r meddiannydd.
- (3) Os nad yw mangre y mae swyddog awdurdodedig wedi ei awdurdodi i fynd i mewn iddi drwy warant o dan adran 20 neu 21 wedi ei meddiannu, neu os yw'r meddiannydd yn absennol dros dro, yna wrth adael y fangre rhaid i'r swyddog ei gadael wedi ei diogelu yr un mor effeithiol rhag mynediad anawdurdodedig ag yr oedd pan aeth y swyddog iddi.
- (4) Mae'r adran hon yn gymwys i gerbyd fel pe bai'n fangre.

23 Pwerau arolygu etc.

- (1) Caiff swyddog awdurdodedig sy'n mynd i mewn i fangre o dan adran 19, neu yn rhinwedd gwarant o dan adran 20 neu 21, wneud unrhyw un neu ragor o'r canlynol os yw'r swyddog yn ystyried ei bod yn angenrheidiol at ddiben canfod a yw trosedd o dan adran 5, 6 neu 17 wedi ei chyflawni—
 - (a) cynnal arolygiadau ac archwiliadau yn y fangre;
 - (b) ei gwneud yn ofynnol cyflwyno unrhyw beth yn y fangre, ei arolygu, a chymryd a chadw samplau ohono neu echdynion ohono;
 - (c) cymryd meddiant o unrhyw beth yn y fangre, a'i gadw am gyhyd ag y mae'r swyddog yn ystyried ei bod yn angenrheidiol at y diben hwnnw;
 - (d) ei gwneud yn ofynnol i unrhyw berson roi gwybodaeth, neu ddarparu cyfleusterau a chymorth mewn cysylltiad â materion sydd o fewn rheolaeth y person.
- (2) Os yw'r swyddog awdurdodedig yn ystyried ei bod yn angenrheidiol at ddiben canfod a yw trosedd o dan adran 5, 6 neu 17 wedi ei chyflawni, caiff y swyddog drefnu i unrhyw beth a gyflwynir o dan is-adran (1)(b), neu y mae'r swyddog wedi cymryd meddiant ohono o dan is-adran (1)(c), gael ei ddadansoddi.
- (3) Os yw'r swyddog awdurdodedig, yn rhinwedd is-adran (1)(c), yn cymryd unrhyw beth o'r fangre, rhaid i'r swyddog adael yn y fangre y cafodd ei gymryd ohoni ddatganiad—
 - (a) sy'n rhoi manylion yr hyn sydd wedi ei gymryd ac sy'n datgan bod y swyddog wedi cymryd meddiant ohono, a
 - (b) sy'n nodi'r person y caniateir gofyn iddo i'r eiddo gael ei ddychwelyd.
- (4) Mae'r pwerau a roddir gan yr adran hon yn cynnwys y pŵer—
 - (a) i gopïo dogfennau y deuir o hyd iddynt yn y fangre;

- (b) i osod gofynion o ran sut y darperir dogfennau (a gaiff gynnwys gofynion i ddarparu copïau darllenadwy o ddogfennau y deuir o hyd iddynt yn y fangre ac a gedwir yn electronig).
- (5) At y diben hwn, mae “dogfennau” yn cynnwys gwybodaeth sydd wedi ei chofnodi ar unrhyw ffurf; ac mae cyfeiriadau at ddogfennau y deuir o hyd iddynt yn y fangre yn cynnwys—
 - (a) dogfennau a gedwir ar gyfrifiaduron neu ddyfeisiau electronig eraill yn y fangre, a
 - (b) dogfennau a gedwir yn rhywle arall ac y gellir cael mynediad iddynt drwy gyfrifiaduron neu ddyfeisiau electronig eraill yn y fangre.
- (6) Mae’r adran hon yn gymwys i gerbyd fel pe bai’n fangre.
- (7) Nid yw’r adran hon yn ei gwneud yn ofynnol i berson ateb unrhyw gwestiwn neu gyflwyno unrhyw ddogfen y byddai hawl gan y person i wrthod ei ateb neu wrthod ei chyflwyno mewn achos mewn llys yng Nghymru a Lloegr neu at ddibenion achos o’r fath.

24 Rhwystro etc. swyddogion

- (1) Mae unrhyw berson sy’n rhwystro’n fwriadol swyddog awdurdodedig sy’n arfer swyddogaethau o dan adrannau 19 i 23 yn cyflawni trosedd.
- (2) Mae unrhyw berson sydd, heb achos rhesymol, yn methu—
 - (a) â darparu i swyddog awdurdodedig gyfleusterau y mae’n rhesymol i’r swyddog awdurdodedig ei gwneud yn ofynnol iddynt gael eu darparu at ddiben gofyniad o dan adran 23(1), neu
 - (b) â chydymffurfio â gofyniad o dan adran 23(1)(b) neu (d), yn cyflawni trosedd.
- (3) Mae person sy’n euog o droseidd o dan yr adran hon yn agored ar euogfarn ddiannod i ddirwy nad yw’n uwch na lefel 3 ar y raddfa safonol.
- (4) Mae’r adran hon yn ddarostyngedig i adran 23(7).

25 Eiddo a gedwir: apelau

- (1) Caiff person (“P”) a chanddo fuddiant mewn unrhyw beth yr eir ymaith ag ef o dan adran 23(1)(c) (“eiddo a gedwir”) wneud cais drwy gŵyn i unrhyw lys ynadon am orchymyn sy’n ei gwneud yn ofynnol iddo gael ei ryddhau, naill ai i P neu i berson arall.
- (2) Os yw’r llys, ar gais o dan yr adran hon, wedi ei fodloni nad yw’n angenrheidiol parhau i gadw’r eiddo a gedwir at ddiben canfod a yw trosedd o dan adran 5, 6 neu 17 wedi ei chyflawni, caiff wneud gorchymyn sy’n ei gwneud yn ofynnol i’r eiddo a gedwir gael ei ryddhau.
- (3) Caiff gorchymyn o dan yr adran hon gynnwys pa ddarpariaeth bynnag y mae’r llys yn meddwl ei bod yn briodol er mwyn gohirio ei ddwyn i rym wrth aros i apel (gan gynnwys cais o dan adran 111 o [Ddeddf Llysoedd Ynadon 1980 \(p.43\)](#)) gael ei gwneud a dyfarnu arni.

- (4) Os yw'r llys yn gohirio gwrandawriad cais o dan yr adran hon, caiff wneud gorchymyn mewn cysylltiad â'r eiddo a gedwir sy'n para tan wrandawriad terfynol y cais neu hyd nes y gwneir unrhyw orchymyn pellach, os yw'n ystyried ei bod yn briodol gwneud hynny.
- (5) Nid oes dim byd yn yr adran hon sy'n effeithio ar unrhyw bŵer arall sydd gan y llys i wneud gorchymyn mewn cysylltiad â'r eiddo a gedwir, gan gynnwys unrhyw bŵer i wneud gorchymyn o dan adran 1 o [Ddeddf yr Heddlu \(Eiddo\) 1897 \(p.30\)](#).

26 Eiddo a gyfeddir: digolledu

- (1) Caiff person ("P") a chanddo fuddiant mewn unrhyw beth y mae swyddog awdurdodedig i awdurdod gorfodi wedi cymryd meddiant ohono o dan adran 23(1)(c) ("eiddo a gyfeddir") wneud cais drwy gŵyn i unrhyw lys ynadon i gael ei ddigolledu.
- (2) Mae is-adran (3) yn gymwys os yw'r llys, ar gais o dan yr adran hon, wedi ei fodloni—
 - (a) bod P wedi dioddef colled neu ddifrod oherwydd bod y swyddog awdurdodedig wedi cymryd meddiant o'r eiddo a gyfeddir, neu ei gadw, o dan amgylchiadau pan nad oedd yn angenrheidiol gwneud hynny at ddiben canfod a oedd trosedd o dan adran 5, 6 neu 17 wedi ei chyflawni, a
 - (b) na ellir priodoli'r golled neu'r difrod i esgeulustod neu ddiffyg P.
- (3) Caiff y llys orchymyn i'r awdurdod gorfodi ddigolledu P.

27 Hysbysiadau cosb benodedig

- (1) Pan fo gan swyddog awdurdodedig reswm dros gredu bod person wedi cyflawni y naill neu'r llall o'r troseddau a ganlyn mewn mangre, man neu gerbyd y mae'r awdurdod gorfodi wedi ei awdurdodi i weithredu mewn perthynas â hi neu mewn perthynas ag ef—
 - (a) trosedd o dan adran 5(1);
 - (b) trosedd o dan adran 17(5),caiff y swyddog roi i'r person hwnnw hysbysiad cosb benodedig mewn cysylltiad â'r drosedd.
- (2) Pan fo gan swyddog awdurdodedig reswm dros gredu bod person wedi cyflawni trosedd o dan adran 6(6) mewn perthynas â cherbyd sy'n cael ei ddefnyddio at y dibenion a grybwyllir yn is-adran (4), y mae'r awdurdod gorfodi wedi ei awdurdodi i weithredu mewn perthynas ag ef, caiff y swyddog roi i'r person hwnnw hysbysiad cosb benodedig mewn cysylltiad â'r drosedd.
- (3) Mae hysbysiad cosb benodedig yn hysbysiad sy'n cynnig y cyfle i berson i gael ei ryddhau o fod yn agored i euogfarn am y drosedd y mae'r hysbysiad yn ymwneud â hi drwy dalu cosb benodedig.
- (4) Y dibenion yw dibenion cymdeithasol, domestig neu ddibenion preifat eraill y person y mae'r swyddog awdurdodedig yn credu ei fod wedi cyflawni'r drosedd.
- (5) Yn achos trosedd y mae gan swyddog awdurdodedig reswm dros gredu ei bod wedi ei chyflawni gan bartneriaeth, mae'r cyfeiriadau yn is-adrannau (1) a (2) at y person y caniateir rhoi hysbysiad cosb benodedig iddo i gael eu trin fel cyfeiriadau at y bartneriaeth.

- (6) Yn achos trosedd y mae gan swyddog awdurdodedig reswm dros gredu ei bod wedi ei chyflawni gan gymdeithas anghorfforedig ac eithrio partneriaeth, mae'r cyfeiriadau yn is-adrannau (1) a (2) at y person y caniateir rhoi hysbysiad cosb benodedig iddo i gael eu trin fel cyfeiriadau at y gymdeithas.
- (7) Yn yr adran hon, ystyr “partneriaeth” yw—
- (a) partneriaeth o fewn [Deddf Partneriaeth 1890 \(p.39\)](#), neu
 - (b) partneriaeth gyfyngedig sydd wedi ei chofrestru o dan [Ddeddf Partneriaethau Cyfyngedig 1907 \(p.24\)](#).
- (8) Am ddarpariaeth bellach ynghylch cosbau penodedig, gweler Atodlen 1.

Cyffredinol

28 Dehongli'r Bennod hon

- (1) Yn y Bennod hon—

mae “awdurdod gorfodi” (“*enforcement authority*”) i gael ei ddehongli yn unol ag adran 18;

ystyr “cartref gofal i oedolion” (“*adult care home*”) yw mangre lle y darperir gwasanaeth cartref gofal o fewn yr ystyr a roddir gan baragraff 1 o Atodlen 1 i [Ddeddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol \(Cymru\) 2016 \(dccc 2\)](#) i bersonau sy'n 18 oed neu'n hŷn;

mae “cerbyd” (“*vehicle*”) yn cynnwys trên, tram, cwch neu long, hofrenfad ac awyren;

mae “cyfarpar maes chwarae” (“*playground equipment*”) yn cynnwys (er enghraifft) siglen, llithren, pwll tywod, neu ramp, ond nid yw'n cynnwys cyfarpar â modur (megis cyfarpar sy'n rhedeg ar fodur trydanol);

mae i “Cymru” yr ystyr a roddir i “Wales” gan adran 158(1) o [Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006 \(p.32\)](#);

mae i “disgybl cofrestredig” yr ystyr a roddir i “registered pupil” gan adran 434(5) o [Ddeddf Addysg 1996 \(p.56\)](#);

ystyr “gofal plant” (“*childcare*”) yw (yn ddarostyngedig i is-adran (2)) unrhyw ffurf ar ofal ar gyfer plentyn, ac eithrio gofal a ddarperir ar gyfer plentyn gan riant, perthynas neu riant maeth i'r plentyn, ac mae'n cynnwys—

- (a) addysg ar gyfer plentyn, a
- (b) unrhyw weithgaredd arall o dan oruchwyliaeth ar gyfer plentyn;

ystyr “hosbis i oedolion” (“*adult hospice*”) yw mangre a ddefnyddir yn gyfan gwbl neu'n bennaf ar gyfer darparu gofal lliniarol i bersonau sy'n 18 oed neu'n hŷn, sy'n dioddef o glefyd sy'n gwaethygu ac sydd yn ei gyfnodau olaf, gan neu ar ran sefydliad â'i brif swyddogaeth yw darparu gofal o'r fath;

mae “mangre” (“*premises*”) yn cynnwys—

- (a) unrhyw fan;
- (b) strwythur symudol ac eithrio cerbyd;
- (c) stondin;
- (d) pabell;
- (e) gosodiad alltraeth o fewn yr ystyr a roddir i “offshore installation” yn [Neddf Gweithiau Mwynau \(Gosodiadau Alltraeth\) 1971 \(p.61\)](#) (gweler adran 12 o'r Ddeddf honno);

ystyr “perthynas” (“*relative*”), mewn perthynas â phlentyn, yw llysrant, mam-gu/nain, tad-cu/taid, modryb, ewythr, brawd neu chwaer (gan gynnwys unrhyw berson sydd yn y berthynas honno yn rhinwedd priodas neu bartneriaeth sifil neu berthynas deuluol barhaus);

ystyr “plentyn” (“*child*”) yw person o dan 18 oed;

mae “rhiant” (“*parent*”) yn cynnwys unrhyw berson a chanddo gyfrifoldeb rhiant (o fewn yr ystyr a roddir i “parental responsibility” yn adran 3 o [Ddeddf Plant 1989 \(p.41\)](#)) dros blentyn;

mae i “swyddog awdurdodedig” (“*authorised officer*”) yr ystyr a roddir gan adran 18(5);

mae i “ysbyty” yr ystyr a roddir i “hospital” gan adran 206 o [Ddeddf y Gwasanaeth Iechyd Gwladol \(Cymru\) 2006 \(p.42\)](#);

mae i “ysgol” yr ystyr a roddir i “school” gan adran 4 o [Ddeddf Addysg 1996 \(p.56\)](#);

mae “ysmygu” (“*smoking*” a “*smokes*”) i gael ei ddarllen yn unol ag adran 4.

- (2) Nid yw cyfeiriadau yn y Bennod hon at “gofal plant” yn cynnwys—
 - (a) addysg (neu unrhyw weithgaredd arall o dan oruchwyliaeth) a ddarperir gan ysgol yn ystod oriau ysgol ar gyfer disgybl cofrestredig, neu
 - (b) unrhyw ffurf ar ofal iechyd ar gyfer plentyn.
- (3) At ddibenion is-adran (1) mae person yn rhiant maeth mewn perthynas â phlentyn os yw’r person—
 - (a) yn rhiant maeth awdurdod lleol (o fewn yr ystyr a roddir gan adran 197 o [Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant \(Cymru\) 2014 \(dccc 4\)](#)), neu
 - (b) yn maethu’r plentyn yn breifat.
- (4) Mae cyfeiriadau yn y Bennod hon at “annedd” yn cynnwys tir a fwynheir gyda mangre pan fo’r fangre ei hun yn annedd, oni bai bod y tir yn dir amaethyddol (o fewn yr ystyr a roddir gan adran 246 o [Ddeddf Rhentu Cartrefi \(Cymru\) 2016 \(dccc 1\)](#)) sy’n fwy na 0.809 hectar.
- (5) Mae cyfeiriadau yn y Bennod hon, sut bynnag y’u mynegir, at fangreodded neu gerbydau sy’n ddi-fwg (neu nad ydynt yn ddi-fwg) (neu sy’n cael eu trin fel pe baent yn ddi-fwg) yn gyfeiriadau at y mangreodded hynny neu’r cerbydau hynny i’r graddau y maent yn ddi-fwg (neu nad ydynt yn ddi-fwg) (neu’n cael eu trin fel pe baent yn ddi-fwg) o dan y Bennod hon neu yn rhinwedd y Bennod hon.
- (6) Gall mangreodded fod yn ddi-fwg yn rhinwedd mwy nag un adran yn y Bennod hon.
- (7) Caiff rheoliadau bennu at ddiben y Bennod hon ystyr “caeedig”, “sylweddol gaeedig” ac “nad yw’n gaeedig nac yn sylweddol gaeedig”.

29 Diwygiadau canlyniadol

Am ddiwygiadau o ganlyniad i’r Bennod hon, gweler Atodlen 2.

PENNOD 2

MANWERTHWYR TYBACO A CHYNHYRCHION NICOTIN

Cofrestr o fanwerthwyr tybaco a chynhyrchion nicotin

30 Dyletswydd i gynnal cofrestr o fanwerthwyr tybaco a chynhyrchion nicotin

- (1) Rhaid i'r awdurdod cofrestru gynnal cofrestr o bersonau sy'n cynnal busnes tybaco neu nicotin mewn mangre yng Nghymru ("y gofrestr").
- (2) Mae'r awdurdod cofrestru at y diben hwn yn berson a bennir felly mewn rheoliadau.
- (3) At ddibenion y Bennod hon ystyr "busnes tybaco neu nicotin" yw busnes sy'n ymwneud â gwerthu drwy fanwerthu dybaco neu bapurau sigarêts neu gynhyrchion nicotin.
- (4) Rhaid i bob cofnod yn y gofrestr mewn cysylltiad â pherson sy'n cynnal busnes tybaco neu nicotin ddatgan—
 - (a) enw a chyfeiriad y person;
 - (b) cyfeiriad pob un o'r mangreoedd lle y mae busnes tybaco neu nicotin yn cael ei gynnal gan y person hwnnw;
 - (c) a yw'r person yn gwerthu—
 - (i) tybaco neu bapurau sigarêts,
 - (ii) cynhyrchion nicotin, neu
 - (iii) unrhyw gyfuniad o'r eitemau hynny, yn y mangreoedd hynny;
 - (d) yn achos mangre sy'n strwythur symudol, stondin, pabell neu gerbyd, enw pob awdurdod lleol y mae'r busnes yn cael ei gynnal yn ei ardal.
- (5) At ddiben is-adran (4)(a), enw a chyfeiriad person yw—
 - (a) yn achos unigolyn—
 - (i) enw'r unigolyn ac, os yw'n wahanol, enw masnachu'r unigolyn, a
 - (ii) cyfeiriad man preswyllo arferol yr unigolyn;
 - (b) yn achos cwmni—
 - (i) ei enw ac, os yw'n wahanol, ei enw masnachu, a
 - (ii) cyfeiriad ei swyddfa gofrestredig;
 - (c) yn achos partneriaeth ac eithrio partneriaeth atebolrwydd cyfyngedig—
 - (i) enw pob partner ac, os yw'n wahanol, enw masnachu'r bartneriaeth, a
 - (ii) cyfeiriad man preswyllo arferol pob partner;
 - (d) yn achos partneriaeth atebolrwydd cyfyngedig—
 - (i) ei henw cofrestredig ac, os yw'n wahanol, ei henw masnachu, a
 - (ii) cyfeiriad ei swyddfa gofrestredig.
- (6) Caiff y gofrestr gynnwys unrhyw wybodaeth arall sy'n wybodaeth o ddisgrifiad y mae'n ofynnol, drwy reoliadau o dan adran 31(3)(b), ei chynnwys mewn cais i gofrestru.
- (7) At ddibenion y Bennod hon—
 - (a) mae person wedi ei gofrestru os yw enw'r person wedi ei gofnodi yn y gofrestr, ac mae ymadroddion cysylltiedig eraill i gael eu dehongli yn unol â hynny;

Statws This is the original version (as it was originally enacted).

- (b) mae cyfeiriadau at gofnod person yn y gofrestr yn gyfeiriadau at y cofnod sy'n ymwneud â'r person hwnnw yn y gofrestr.
- (8) Caiff rheoliadau o dan is-adran (2) bennu mai Gweinidogion Cymru yw'r awdurdod cofrestru.
- (9) Yn achos mangre sy'n strwythur symudol, standin, pabell neu gerbyd, mae'r cyfeiriad sydd i gael ei gofnodi yn y gofrestr yn unol ag is-adran (4)(a) i gael ei drin fel cyfeiriad y fangre at ddiben is-adran (4)(b).

31 Cais am gofnod yn y gofrestr

- (1) Caniateir i gais gael ei wneud i'r awdurdod cofrestru—
 - (a) i berson gael ei gofrestru mewn cysylltiad â chynnal busnes tybaco neu nicotin, neu
 - (b) os yw'r ceisydd eisoes yn berson cofrestredig—
 - (i) i ychwanegu mangreoedd pellach at gofnod y person yn y gofrestr, neu
 - (ii) yn achos mangre sy'n strwythur symudol, standin, pabell neu gerbyd, i ychwanegu awdurdod lleol arall at gofnod y person yn y gofrestr.
- (2) Rhaid i gais o dan is-adran (1)—
 - (a) datgan enw a chyfeiriad y ceisydd (gweler adran 30(5) am hyn);
 - (b) os gwneir y cais o dan is-adran (1)(a), ddatgan cyfeiriad pob un o'r mangreoedd lle y mae'r ceisydd yn bwriadu cynnal busnes tybaco neu nicotin;
 - (c) os gwneir y cais o dan is-adran (1)(b)(i), ddatgan cyfeiriad pob un o'r mangreoedd pellach lle y mae'r ceisydd yn bwriadu cynnal busnes tybaco neu nicotin;
 - (d) datgan a yw'r ceisydd yn bwriadu gwerthu—
 - (i) tybaco neu bapurau sigarêts,
 - (ii) cynhyrchion nicotin, neu
 - (iii) unrhyw gyfuniad o'r eitemau hynny,yn y mangreoedd a ddatgenir yn unol â pharagraff (b) neu (c);
 - (e) datgan a yw'r ceisydd yn bwriadu cynnal busnes mewn ffordd sy'n golygu gwneud trefniadau i dybaco, papurau sigarêts neu gynhyrchion nicotin—
 - (i) cael eu danfon i fangreoedd yng Nghymru, neu
 - (ii) yn dilyn gwerthiant a gyflawnir dros y ffôn, dros y rhyngwrwyd neu drwy fath arall o dechnoleg electronig neu dechnoleg arall, gael eu casglu o fangre yng Nghymru;
 - (f) yn achos mangre sy'n strwythur symudol, standin, pabell neu gerbyd—
 - (i) os gwneir y cais o dan is-adran (1)(a), ddatgan enw pob awdurdod lleol y mae'r ceisydd yn bwriadu cynnal y busnes tybaco neu nicotin yn ei ardal, a
 - (ii) os gwneir y cais o dan is-adran (1)(b)(ii), ddatgan enw pob awdurdod lleol ychwanegol y mae'r ceisydd yn bwriadu cynnal busnes tybaco neu nicotin yn ei ardal.
- (3) Caiff rheoliadau wneud darpariaeth—
 - (a) ynghylch ffurf cais o dan is-adran (1) a'r ffordd y mae i gael ei wneud;

- (b) ynghylch gwybodaeth arall sydd i gael ei chynnwys mewn cais (gan gynnwys, yn achos cais gan berson sy'n bwriadu cynnal busnes tybaco neu nicotin fel y'i disgrifir yn is-adran (2)(e), wybodaeth sy'n ymwneud â natur y trefniadau o dan sylw);
 - (c) sy'n ei gwneud yn ofynnol i daliad o ffi fynd gyda chais o dan is-adran (1) (a) neu (1)(b)(i).
- (4) Cyn gwneud rheoliadau o dan yr adran hon, rhaid i Weinidogion Cymru—
- (a) ystyried a oes personau yr ymddengys eu bod yn cynrychioli buddiannau'r rheini y mae'r rheoliadau yn debygol o effeithio arnynt (“personau cynrychiadol”), a
 - (b) cynnal ymgynghoriad ag unrhyw bersonau cynrychiadol y mae Gweinidogion Cymru yn ystyried ei bod yn briodol ymgynghori â hwy.
- (5) Os yw'r fangre lle y mae'r ceisydd yn bwriadu cynnal busnes tybaco neu nicotin yn strwythur symudol, stondin, pabell neu gerbyd, mae'r cyfeiriad a ddatgenir yn y cais yn unol ag is-adran (2)(a) i gael ei ddatgan fel cyfeiriad y fangre at ddiben is-adran (2)(b) ac (c).

32 Caniatáu cais

- (1) Rhaid i'r awdurdod cofrestru ganiatáu cais a wneir o dan adran 31 oni bai bod is-adran (2) neu (3) yn gymwys.
- (2) Rhaid i'r awdurdod cofrestru beidio â chaniatáu'r cais i'r graddau y mae'n ymwneud â mangre a bennir yn y cais y mae gorchymyn mangre o dan gyfyngiad a wneir o dan adran 12A o [Ddeddf Plant a Phobl Ifanc 1933 \(p.12\)](#) yn cael effaith mewn cysylltiad â hi.
- (3) Rhaid i'r awdurdod cofrestru beidio â chaniatáu'r cais os yw gorchymyn gwerthu o dan gyfyngiad a wneir o dan adran 12B o [Ddeddf Plant a Phobl Ifanc 1933 \(p.12\)](#) yn cael effaith mewn cysylltiad â'r ceisydd.
- (4) Wrth ganiatáu cais a wneir o dan adran 31, rhaid i'r awdurdod cofrestru wneud y cofnod priodol neu'r newid priodol i gofnod yn y gofrestr.

33 Dyletswydd i roi hysbysiad o newidiadau penodol

- (1) Rhaid i berson cofrestredig roi i'r awdurdod cofrestru hysbysiad o unrhyw un neu ragor o'r materion a ganlyn—
 - (a) unrhyw newid yn enw neu gyfeiriad y person o'r hyn a ddatgenir yn y gofrestr yn unol ag adran 30(4)(a);
 - (b) unrhyw newid yn yr hyn y mae'r person yn ei werthu o'r hyn a ddatgenir yng nghofnod y person yn y gofrestr yn unol ag adran 30(4)(c);
 - (c) os yw'r person yn peidio â chynnal busnes tybaco neu nicotin mewn mangre a ddatgenir yng nghofnod y person yn y gofrestr;
 - (d) yn achos busnes tybaco neu nicotin sy'n cael ei gynnal mewn mangre sy'n strwythur symudol, stondin, pabell neu gerbyd, os yw'r person yn peidio â chynnal y busnes yn ardal awdurdod lleol a ddatgenir yng nghofnod y person yn y gofrestr.

- (2) Mae person yn peidio â chynnal busnes at ddiben is-adran (1)(c) neu (d) pan yw'r person hwnnw yn peidio â gwneud hynny am gyfnod di-dor o ddim llai nag 28 o ddiwrnodau.
- (3) Rhaid i'r hysbysiad y cyfeirir ato yn is-adran (1) gael ei roi o fewn cyfnod o 28 o ddiwrnodau sy'n dechrau â pha un bynnag o'r canlynol sy'n gymwys—
 - (a) dyddiad y newid y cyfeirir ato yn is-adran (1)(a) neu (b);
 - (b) y dyddiad y mae'r person cofrestredig yn peidio â chynnal y busnes yn y fangre o dan sylw neu yn ardal yr awdurdod lleol o dan sylw.
- (4) Os daw awdurdod lleol yn ymwybodol o unrhyw un neu ragor o'r materion y cyfeirir atynt yn is-adran (1)(a) i (d) mewn cysylltiad â pherson cofrestredig sy'n cynnal busnes tybaco neu nicotin yn ei ardal, rhaid i'r awdurdod lleol roi hysbysiad i'r awdurdod cofrestru o'r mater hwnnw.

34 Dyletswydd i ddiwygio'r gofrestr

- (1) Rhaid i'r awdurdod cofrestru ddiwygio'r gofrestr—
 - (a) ar ôl cael hysbysiad o dan adran 33, i adlewyrchu'r hysbysiad;
 - (b) i gywiro unrhyw anghywirdebau yn y gofrestr y daw'n ymwybodol ohonynt ac eithrio drwy gael hysbysiad o dan adran 33.
- (2) Ond os yw'r awdurdod cofrestru yn bwriadu diwygio'r gofrestr drwy newid neu ddileu cofnod person, rhaid iddo roi hysbysiad o'r diwygiad arfaethedig i'r person.
- (3) Rhaid i'r hysbysiad roi rhesymau dros y diwygiad arfaethedig.
- (4) Rhaid i'r awdurdod cofrestru beidio â newid na dileu cofnod person yn y gofrestr os yw'r awdurdod wedi ei fodloni, ar sail gwybodaeth a ddarperir iddo gan y person o fewn y cyfnod a grybwyllir yn is-adran (5), fod cofnod y person yn gywir.
- (5) Y cyfnod yw'r cyfnod o 28 o ddiwrnodau sy'n dechrau â dyddiad yr hysbysiad a roddir o dan is-adran (2).
- (6) Caiff rheoliadau ddarparu i'r awdurdod cofrestru godi ffi mewn cysylltiad â diwygio'r gofrestr o dan yr adran hon.

35 Mynediad i'r gofrestr

- (1) Rhaid i'r awdurdod cofrestru gyhoeddi rhestr sy'n nodi enw pob person cofrestredig a chyfeiriad pob un o'r mangreoedd a ddatgenir yng nghofnod y person yn y gofrestr fel mangre lle y mae busnes tybaco neu nicotin yn cael ei gynnal.
- (2) Ond mewn cysylltiad â pherson cofrestredig sy'n cynnal busnes tybaco neu nicotin mewn mangre sy'n strwythur symudol, stondin, pabell neu gerbyd, rhaid i'r rhestr a gyhoeddir o dan is-adran (1) nodi, yn lle cyfeiriad y fangre, enw pob awdurdod lleol a ddatgenir yng nghofnod y person yn y gofrestr.
- (3) Rhaid i'r awdurdod cofrestru hefyd roi ar gael i awdurdod lleol yr holl wybodaeth arall a gynhwysir yn y gofrestr i'r graddau y mae'n ymwneud â mangre yn ardal yr awdurdod.

36 **Mangreoedd a eithrir**

Nid yw darpariaethau'r Bennod hon yn gymwys mewn perthynas â busnes tybaco neu nicotin i'r graddau y caiff ei gynnal mewn mangre o ddisgrifiad a bennir mewn rheoliadau.

37 **Strwythurau symudol etc.**

Caiff rheoliadau ddarparu i'r cymhwysiad o'r Bennod hon mewn perthynas â mangre sy'n strwythur symudol, stondin, pabell neu gerbyd fod yn ddarostyngedig i unrhyw addasiadau y mae Gweinidogion Cymru yn ystyried eu bod yn angenrheidiol neu'n hwylus.

Troseddau

38 **Troseddau**

- (1) Mae person sy'n cynnal busnes tybaco neu nicotin mewn mangre yng Nghymru heb gael ei gofrestru yn cyflawni trosedd.
- (2) Mae person cofrestredig sy'n cynnal busnes tybaco neu nicotin mewn mangre yng Nghymru ac eithrio mangre a ddatgenir yng nghofnod y person yn y gofrestr yn cyflawni trosedd.
- (3) Nid yw is-adran (2) yn gymwys yn achos busnes tybaco neu nicotin sy'n cael ei gynnal mewn mangre sy'n strwythur symudol, stondin, pabell neu gerbyd.
- (4) Mae person cofrestredig sy'n cynnal busnes tybaco neu nicotin mewn mangre sy'n strwythur symudol, stondin, pabell neu gerbyd yn ardal awdurdod lleol ac eithrio un a ddatgenir yng nghofnod y person yn y gofrestr yn cyflawni trosedd.
- (5) Mae person cofrestredig sy'n methu, heb esgus rhesymol, â chydymffurfio ag adran 33 (dyletswydd i hysbysu am newidiadau penodol) yn cyflawni trosedd.
- (6) Mae person sy'n euog o drosedd o dan is-adran (1) yn agored ar euogfarn ddiannod i ddirwy.
- (7) Mae person sy'n euog o drosedd o dan is-adran (2), (4) neu (5) yn agored ar euogfarn ddiannod i ddirwy nad yw'n uwch na lefel 2 ar y raddfa safonol.

Gorfodi

39 **Swyddogion awdurdodedig**

Mae cyfeiriadau yn y Bennod hon at swyddog awdurdodedig yn gyfeiriadau at unrhyw berson (pa un a yw'n swyddog i'r awdurdod lleol ai peidio) sydd wedi ei awdurdodi gan awdurdod lleol at ddibenion y Bennod hon.

40 **Pwerau mynediad**

- (1) Caiff swyddog awdurdodedig fynd i mewn i fangre yng Nghymru ar unrhyw adeg resymol—

- (a) os oes gan y swyddog seiliau rhesymol dros gredu bod trosedd o dan adran 38(1), (2) neu (4) wedi ei chyflawni yn ardal yr awdurdod lleol, a
 - (b) os yw'r swyddog yn ystyried ei bod yn angenrheidiol mynd i mewn i'r fangre at ddiben canfod a yw trosedd o'r fath wedi ei chyflawni.
- (2) Ond nid yw hyn yn gymwys mewn perthynas â mangre a ddefnyddir yn gyfan gwbl neu'n bennaf fel annedd.
- (3) Ni chaiff swyddog awdurdodedig fynd i mewn i fangre drwy rym o dan yr adran hon.
- (4) Rhaid i swyddog awdurdodedig, os gofynnir iddo wneud hynny, cyn mynd i mewn i fangre o dan yr adran hon, ddangos tystiolaeth o'r awdurdodiad y cyfeirir ato yn adran 39.

41 Gwarant i fynd i mewn i annedd

- (1) Caiff ynad heddwch arfer y pŵer yn is-adran (2) mewn perthynas â mangre yng Nghymru a ddefnyddir yn gyfan gwbl neu'n bennaf fel annedd os yw wedi ei fodloni ar sail gwybodaeth ysgrifenedig ar lw—
- (a) bod seiliau rhesymol dros gredu bod trosedd o dan adran 38(1), (2) neu (4) wedi ei chyflawni yn ardal awdurdod lleol, a
 - (b) ei bod yn angenrheidiol mynd i mewn i'r fangre at ddiben canfod a yw trosedd o'r fath wedi ei chyflawni.
- (2) Caiff yr ynad ddyroddi gwarant sy'n awdurdodi swyddog awdurdodedig i'r awdurdod lleol i fynd i mewn i'r fangre, drwy rym os oes angen.
- (3) Mae'r warant yn parhau mewn grym tan ddiwedd y cyfnod o 28 o ddiwrnodau sy'n dechrau â'r dyddiad y'i dyroddwyd.

42 Gwarant i fynd i mewn i fangreoedd eraill

- (1) Caiff ynad heddwch arfer y pŵer yn is-adran (4) mewn perthynas â mangre yng Nghymru ac eithrio mangre a ddefnyddir yn gyfan gwbl neu'n bennaf fel annedd os yw wedi ei fodloni ar sail gwybodaeth ysgrifenedig ar lw—
- (a) bod seiliau rhesymol dros gredu bod trosedd o dan adran 38(1), (2) neu (4) wedi ei chyflawni yn ardal awdurdod lleol,
 - (b) ei bod yn angenrheidiol mynd i mewn i'r fangre at ddiben canfod a yw trosedd o'r fath wedi ei chyflawni, ac
 - (c) bod gofyniad a nodir yn is-adran (2) neu (3) wedi ei fodloni.
- (2) Y gofyniad yw—
- (a) bod gofyn am fynd i mewn i'r fangre wedi ei wrthod neu'n debygol o gael ei wrthod, a
 - (b) bod hysbysiad o fwriad i wneud cais am warant o dan yr adran hon wedi ei roi i'r meddiannydd neu berson yr ymddengys yn rhesymol i'r awdurdod lleol ei fod yn ymwneud â rheoli'r fangre.
- (3) Y gofyniad yw bod gofyn am fynd i mewn i'r fangre, neu roi hysbysiad o fwriad i wneud cais am warant o dan yr adran hon, yn debygol o danseilio diben y mynediad.
- (4) Caiff yr ynad ddyroddi gwarant sy'n awdurdodi swyddog awdurdodedig i'r awdurdod lleol i fynd i mewn i'r fangre, drwy rym os oes angen.

- (5) Mae'r warant yn parhau mewn grym tan ddiwedd y cyfnod o 28 o ddiwrnodau sy'n dechrau â'r dyddiad y'i dyroddwyd.

43 **Darpariaeth atodol ynghylch pwerau mynediad**

- (1) Caiff swyddog awdurdodedig sy'n mynd i mewn i fangre o dan adran 40, neu yn rhinwedd gwarant o dan adran 41 neu 42, fynd ag unrhyw bersonau eraill ac unrhyw gyfarpar y mae'r swyddog yn ystyried eu bod yn briodol.
- (2) Os yw meddiannydd mangre y mae swyddog awdurdodedig wedi ei awdurdodi i fynd i mewn iddi drwy warant o dan adran 41 neu 42 yn bresennol ar yr adeg y mae'r swyddog awdurdodedig yn ceisio gweithredu'r warant—
- rheid rhoi enw'r swyddog i'r meddiannydd;
 - rheid i'r swyddog gyflwyno i'r meddiannydd dystiolaeth ddogfennol bod y swyddog yn swyddog awdurdodedig;
 - rheid i'r swyddog gyflwyno'r warant i'r meddiannydd;
 - rheid i'r swyddog gyflenwi copi ohoni i'r meddiannydd.
- (3) Os nad yw mangre y mae swyddog awdurdodedig wedi ei awdurdodi i fynd i mewn iddi drwy warant o dan adran 41 neu 42 wedi ei meddiannu, neu os yw'r meddiannydd yn absennol dros dro, yna wrth adael y fangre rhaid i'r swyddog ei gadael wedi ei diogelu yr un mor effeithiol rhag mynediad anawdurdodedig ag yr oedd pan aeth y swyddog iddi.

44 **Pwerau arolygu etc.**

- (1) Caiff swyddog awdurdodedig sy'n mynd i mewn i fangre o dan adran 40, neu yn rhinwedd gwarant o dan adran 41 neu 42, wneud unrhyw un neu ragor o'r canlynol os yw'r swyddog yn ystyried ei bod yn angenrheidiol at ddiben canfod a yw trosedd o dan adran 38(1), (2) neu (4) wedi ei chyflawni—
- cynnal arolygiadau ac archwiliadau yn y fangre;
 - ei gwneud yn ofynnol cyflwyno unrhyw beth yn y fangre, ei arolygu, a chymryd a chadw samplau ohono neu echdynion ohono;
 - cymryd meddiant o unrhyw beth yn y fangre, a'i gadw am gyhyd ag y mae'r swyddog yn ystyried ei bod yn angenrheidiol at y diben hwnnw;
 - ei gwneud yn ofynnol i unrhyw berson roi gwybodaeth, neu ddarparu cyfleusterau a chymorth mewn cysylltiad â materion sydd o fewn rheolaeth y person.
- (2) Os yw'r swyddog awdurdodedig yn ystyried ei bod yn angenrheidiol at ddiben canfod a yw trosedd o dan adran 38(1), (2) neu (4) wedi ei chyflawni, caiff y swyddog drefnu i unrhyw beth a gyflwynir o dan is-adran (1)(b), neu y mae'r swyddog wedi cymryd meddiant ohono o dan is-adran (1)(c), gael ei ddadansoddi.
- (3) Os yw'r swyddog awdurdodedig, yn rhinwedd is-adran (1)(c), yn cymryd unrhyw beth o'r fangre, rhaid i'r swyddog adael yn y fangre y cafodd ei gymryd ohoni ddatganiad—
- sy'n rhoi manylion yr hyn sydd wedi ei gymryd ac sy'n datgan bod y swyddog wedi cymryd meddiant ohono, a
 - sy'n nodi'r person y caniateir gofyn iddo i'r eiddo gael ei ddychwelyd.
- (4) Mae'r pwerau a roddir gan yr adran hon yn cynnwys y pŵer—
- i gopïo dogfennau y deuir o hyd iddynt yn y fangre;

Statws This is the original version (as it was originally enacted).

- (b) i osod gofynion o ran sut y darperir dogfennau (a gaiff gynnwys gofynion i ddarparu copïau darllenadwy o ddogfennau y deuir o hyd iddynt yn y fangre ac a gedwir yn electronig).
- (5) At y diben hwn, mae “dogfennau” yn cynnwys gwybodaeth sydd wedi ei chofnodi ar unrhyw ffurf; ac mae cyfeiriadau at ddogfennau y deuir o hyd iddynt yn y fangre yn cynnwys—
 - (a) dogfennau a gedwir ar gyfrifiaduron neu ddyfeisiau electronig eraill yn y fangre, a
 - (b) dogfennau a gedwir yn rhywle arall ac y gellir cael mynediad iddynt drwy gyfrifiaduron neu ddyfeisiau electronig eraill yn y fangre.
- (6) Nid yw'r adran hon yn ei gwneud yn ofynnol i berson ateb unrhyw gwestiwn neu gyflwyno unrhyw ddogfen y byddai hawl gan y person i wrthod ei ateb neu wrthod ei chyflwyno mewn achos mewn llys yng Nghymru a Lloegr neu at ddibenion achos o'r fath.

45 Rhwystro etc. swyddogion

- (1) Mae unrhyw berson sy'n rhwystro'n fwriadol swyddog awdurdodedig sy'n arfer swyddogaethau o dan adrannau 40 i 44 yn cyflawni trosedd.
- (2) Mae unrhyw berson sydd, heb achos rhesymol, yn methu—
 - (a) â darparu i swyddog awdurdodedig gyfleusterau y mae'n rhesymol i'r swyddog awdurdodedig ei gwneud yn ofynnol iddynt gael eu darparu at ddiben gofyniad o dan adran 44(1), neu
 - (b) â chydymffurfio â gofyniad o dan adran 44(1)(b) neu (d), yn cyflawni trosedd.
- (3) Mae person sy'n euog o drosedd o dan yr adran hon yn agored ar euogfarn ddiannod i ddirwy nad yw'n uwch na lefel 3 ar y raddfa safonol.
- (4) Mae'r adran hon yn ddarostyngedig i adran 44(6).

46 Pŵer i wneud pryniannau prawf

Caiff swyddog awdurdodedig wneud unrhyw bryniannau a threfniadau, a sicrhau y darperir unrhyw wasanaethau, y mae'r swyddog yn ystyried eu bod yn angenrheidiol at ddibenion y Bennod hon.

47 Eiddo a gedwir: apelau

- (1) Caiff person (“P”) a chanddo fuddiant mewn unrhyw beth yr eir ymaith ag ef o dan adran 44(1)(c) (“eiddo a gedwir”) wneud cais drwy gŵyn i unrhyw lys ynadon am orchymyn sy'n ei gwneud yn ofynnol iddo gael ei ryddhau, naill ai i P neu i berson arall.
- (2) Os yw'r llys, ar gais o dan yr adran hon, wedi ei fodloni nad yw'n angenrheidiol parhau i gadw'r eiddo a gedwir at ddiben canfod a yw trosedd o dan adran 38(1), (2) neu (4) wedi ei chyflawni, caiff wneud gorchymyn sy'n ei gwneud yn ofynnol i'r eiddo a gedwir gael ei ryddhau.
- (3) Caiff gorchymyn o dan yr adran hon gynnwys pa ddarpariaeth bynnag y mae'r llys yn meddwl ei bod yn briodol er mwyn gohirio ei ddwyn i rym wrth aros i apêl (gan

gynnwys cais o dan adran 111 o [Ddeddf Llysoedd Ynadon 1980 \(p.43\)](#)) gael ei gwneud a dyfarnu arni.

- (4) Os yw'r llys yn gohirio gwrandawriad cais o dan yr adran hon, caiff wneud gorchymyn mewn cysylltiad â'r eiddo a gedwir sy'n para tan wrandawriad terfynol y cais neu hyd nes y gwneir unrhyw orchymyn pellach, os yw'n ystyried ei bod yn briodol gwneud hynny.
- (5) Nid oes dim byd yn yr adran hon sy'n effeithio ar unrhyw bŵer arall sydd gan y llys i wneud gorchymyn mewn cysylltiad â'r eiddo a gedwir, gan gynnwys unrhyw bŵer i wneud gorchymyn o dan adran 1 o [Ddeddf yr Heddlu \(Eiddo\) 1897 \(p.30\)](#).

48 Eiddo a gyfeddir: digolledu

- (1) Caiff person ("P") a chanddo fuddiant mewn unrhyw beth y mae swyddog awdurdodedig i awdurdod lleol wedi cymryd meddiant ohono o dan adran 44(1)(c) ("eiddo a gyfeddir") wneud cais drwy gŵyn i unrhyw lys ynadon i gael ei ddigolledu.
- (2) Mae is-adran (3) yn gymwys os yw'r llys, ar gais o dan yr adran hon, wedi ei fodloni—
 - (a) bod P wedi dioddef colled neu ddifrod oherwydd bod y swyddog awdurdodedig wedi cymryd meddiant o'r eiddo a gyfeddir, neu ei gadw, o dan amgylchiadau pan nad oedd yn angenrheidiol gwneud hynny at ddiben canfod a oedd trosedd o dan adran 38(1), (2) neu (4) wedi ei chyflawni, a
 - (b) na ellir priodoli'r golled neu'r difrod i esgeulustod neu ddiffyg P.
- (3) Caiff y llys orchymyn i'r awdurdod lleol ddigolledu P.

49 Hysbysiadau cosb benodedig

- (1) Pan fo gan swyddog awdurdodedig reswm dros gredu bod person wedi cyflawni trosedd o dan adran 38(2), (4) neu (5) yn ardal yr awdurdod lleol, caiff y swyddog roi i'r person hwnnw hysbysiad cosb benodedig mewn cysylltiad â'r drosedd.
- (2) Mae hysbysiad cosb benodedig yn hysbysiad sy'n cynnig y cyfle i berson i gael ei ryddhau o fod yn agored i euogfarn am y drosedd y mae'r hysbysiad yn ymwneud â hi drwy dalu cosb benodedig.
- (3) Yn achos trosedd y mae gan swyddog awdurdodedig reswm dros gredu ei bod wedi ei chyflawni gan bartneriaeth, mae'r cyfeiriad yn is-adran (1) at y person y caniateir rhoi hysbysiad cosb benodedig iddo i gael ei drin fel cyfeiriad at y bartneriaeth.
- (4) Yn achos trosedd y mae gan swyddog awdurdodedig reswm dros gredu ei bod wedi ei chyflawni gan gymdeithas anghorfforedig ac eithrio partneriaeth, mae'r cyfeiriad yn is-adran (1) at y person y caniateir rhoi hysbysiad cosb benodedig iddo i gael ei drin fel cyfeiriad at y gymdeithas.
- (5) Yn yr adran hon, ystyr "partneriaeth" yw—
 - (a) partneriaeth o fewn [Deddf Partneriaeth 1890 \(p.39\)](#), neu
 - (b) partneriaeth gyfyngedig sydd wedi ei chofrestru o dan [Ddeddf Partneriaethau Cyfyngedig 1907 \(p.24\)](#).
- (6) Am ddarpariaeth bellach ynghylch cosbau penodedig, gweler Atodlen 1.

Dehongli

50 Dehongli'r Bennod hon

(1) Yn y Bennod hon—

ystyr “awdurdod cofrestru” (“*registration authority*”) yw’r person a bennir mewn rheoliadau a wneir o dan adran 30(2);

mae i “busnes tybaco neu nicotin” (“*tobacco or nicotine business*”) yr ystyr a roddir yn adran 30(3);

mae i “cofrestredig” ac “wedi ei gofrestru” (“*registered*”) yr ystyr a roddir yn adran 30(7);

ystyr “enw masnachu” (“*trading name*”) yw enw y mae person yn cynnal busnes tybaco neu nicotin odano;

ystyr “y gofrestr” (“*the register*”) yw’r gofrestr a gynhelir o dan adran 30(1);

mae “mangre” (“*premises*”) yn cynnwys unrhyw fan ac unrhyw strwythur symudol, stondin, pabell neu gerbyd (ac eithrio trê, cwch neu long, awyren neu hofrenfad);

ystyr “partneriaeth atebolrwydd cyfyngedig” (“*limited liability partnership*”) yw partneriaeth atebolrwydd cyfyngedig sydd wedi ei ffurfio o dan [Ddeddf Partneriaethau Atebolrwydd Cyfyngedig 2000 \(p.12\)](#);

mae i “swyddog awdurdodedig” (“*authorised officer*”) yr ystyr a roddir yn adran 39;

mae “tybaco” (“*tobacco*”) yn cynnwys sigarêts, unrhyw gynnyrch sy’n cynnwys tybaco ac y bwriedir ei ddefnyddio drwy’r geg neu’r trwyn, a chymysgeddau ysmygu y bwriedir eu defnyddio yn lle tybaco; ac mae “sigarêt” (“*cigarette*”) yn cynnwys tybaco sydd wedi ei dorri ac sydd wedi ei rollo mewn papur, deilen dybaco, neu ddeunydd arall ar ffurf fel bod modd ei ddefnyddio ar unwaith i’w ysmygu.

(2) Ystyr “cynnyrch nicotin”, at ddibenion y Bennod hon, yw cynnyrch neu ddisgrifiad o gynnyrch a bennir mewn rheoliadau, ond nid yw’r canlynol i gael eu trin fel pe baent yn gynhyrchion nicotin—

- tybaco;
- papurau sigarêts;
- unrhyw ddyfais y bwriedir ei defnyddio i gymryd tybaco sydd wedi ei danio.

PENNOD 3

GWAHARDDIAD AR WERTHU TYBACO A CHYNHYRCHION NICOTIN

51 Gorchmynion mangre o dan gyfyngiad: trosedd o ran tybaco neu nicotin

Yn adran 12D o [Ddeddf Plant a Phobl Ifanc 1933 \(p.12\)](#), ar ôl is-adran (1) mewnosoder—

“(1A) In section 12A a “tobacco or nicotine offence” also means an offence specified in regulations made by the Welsh Ministers which is committed on any premises in Wales (which are accordingly “the premises in relation to which the offence is committed”).

- (1B) An offence may be specified in regulations under subsection (1A) only if—
- (a) the Welsh Ministers are satisfied that the offence is one that relates to the supply, sale, transport, display, offer for sale, advertising or possession of tobacco or nicotine products, and
 - (b) in the case of an offence that is triable only summarily, it is punishable by a fine of an amount corresponding to, or greater than, level 4 on the standard scale.
- (1C) Regulations under subsection (1A) may include incidental, consequential or transitional provision.
- (1D) Before making regulations under subsection (1A), the Welsh Ministers must—
- (a) consider whether there are persons who appear to be representative of the interests of those likely to have an interest in the regulations (“representative persons”), and
 - (b) carry out consultation with any representative persons whom the Welsh Ministers consider it appropriate to consult.
- (1E) The power of the Welsh Ministers to make regulations under subsection (1A) is exercisable by statutory instrument.
- (1F) A statutory instrument containing regulations made by the Welsh Ministers under subsection (1A) may not be made unless a draft of the instrument has been laid before, and approved by resolution of, the National Assembly for Wales.”

PENNOD 4

RHOI TYBACO ETC. I BERSONAU O DAN 18 OED

52 Y drosedd o roi tybaco etc. i bersonau o dan 18 oed

- (1) Mae person (“A”) yn cyflawni trosedd—
- (a) os yw A, mewn cysylltiad â threfniadau o dan adran 53, yn rhoi yng Nghymru dybaco, papurau sigarêts neu gynhyrchion nicotin i berson o dan 18 oed (“B”),
 - (b) os nad yw’r rhoi yn digwydd naill ai—
 - (i) yng nghwrs crefft, proffesiwn, busnes neu gyflogaeth B, neu
 - (ii) yng ngŵydd person arall sy’n 18 oed neu’n hŷn,
 - (c) os yw A, ar adeg y rhoi, yn gwybod bod tybaco neu bapurau sigarêts neu gynhyrchion nicotin (pa un bynnag sy’n gymwys) yn cael eu rhoi, ac
 - (d) pan roddir y tybaco, y papurau sigarêts neu’r cynhyrchion nicotin, os nad ydynt mewn pecyn—
 - (i) sydd wedi ei selio, a
 - (ii) sydd â chyfeiriad arno, at ddiben ei ddanfon i’r cyfeiriad hwnnw yn unol â threfniadau o fewn adran 53.
- (2) Ystyr “pecyn” yn is-adran (1)(d) yw pecyn yn ychwanegol at y pecyn gwreiddiol y mae’r tybaco, y papurau sigarêts neu’r cynhyrchion nicotin wedi eu cyflenwi ynddo at ddiben eu gwerthu drwy fanwerthu gan eu gwneuthurwr neu eu mewforiwr.
- (3) Mae person sy’n euog o drosedd o dan yr adran hon yn agored ar euogfarn ddiannod i ddirwy nad yw’n uwch na lefel 4 ar y raddfa safonol.

- (4) Pan fo person (“y cyhuddedig”) wedi ei gyhuddo o drosedd o dan yr adran hon oherwydd ymddygiad y cyhuddedig ei hun (ac eithrio yn rhinwedd adran 44 o [Ddeddf Llysoedd Ynadon 1980 \(p.43\)](#) (helpwyr ac anogwyr)) mae’n amddiffyniad i’r cyhuddedig ddangos—
 - (a) bod y cyhuddedig yn credu, pan ddigwyddodd y rhoi, fod y person y rhoddwyd y tybaco, y papurau sigarêts neu’r cynhyrchion nicotin iddo, neu berson arall a oedd yn bresennol ar adeg y rhoi, yn 18 oed neu’n hŷn, a
 - (b) naill ai—
 - (i) bod y cyhuddedig wedi cymryd camau rhesymol i gadarnhau oedran y person hwnnw, neu
 - (ii) na allai neb fod wedi amau’n rhesymol o olwg y person hwnnw fod y person o dan 18 oed.
- (5) At ddibenion is-adran (4)(b), mae’r cyhuddedig i gael ei drin fel pe bai wedi cymryd camau rhesymol i gadarnhau oedran person—
 - (a) os gofynnodd y cyhuddedig i’r person hwnnw am dystiolaeth o oedran y person hwnnw, a
 - (b) pe bai’r dystiolaeth wedi argyhoeddi person rhesymol.
- (6) Pan fo person wedi ei gyhuddo o drosedd o dan yr adran hon oherwydd gweithred neu ddiffyg person arall, neu yn rhinwedd cymhwyso adran 44 o [Ddeddf Llysoedd Ynadon 1980 \(p.43\)](#) (helpwyr ac anogwyr), mae’n amddiffyniad dangos i’r person gymryd rhagofalon rhesymol ac arfer diwydrwydd dyladwy i osgoi cyflawni’r drosedd.
- (7) Yn yr adran hon, ystyr “cyflogaeth” yw unrhyw gyflogaeth, pa un ai â thâl neu’n ddi-dâl, ac mae’n cynnwys—
 - (a) gwaith o dan contract am wasanaethau neu fel deiliad swydd, a
 - (b) profiad gwaith a ddarperir yn unol â chwrs neu raglen hyfforddi neu yng nghwrs hyfforddiant ar gyfer cyflogaeth.

53 Trefniadau mewn cysylltiad â rhoi tybaco etc.

- (1) Mae trefniadau o fewn yr adran hon os ydynt, mewn perthynas â rhoi tybaco, papurau sigarêts neu gynhyrchion nicotin—
 - (a) yn drefniadau i’r tybaco, y papurau sigarêts neu’r cynhyrchion nicotin gael eu danfon i fangre yng Nghymru, a
 - (b) wedi eu gwneud mewn cysylltiad â gwerthu’r tybaco, y papurau sigarêts neu’r cynhyrchion nicotin o dan sylw.
- (2) Mae trefniadau hefyd o fewn yr adran hon os ydynt, mewn perthynas â rhoi tybaco, papurau sigarêts neu gynhyrchion nicotin—
 - (a) yn drefniadau i’r tybaco, y papurau sigarêts neu’r cynhyrchion nicotin gael eu casglu o fangre yng Nghymru, a
 - (b) wedi eu gwneud mewn cysylltiad â gwerthu’r tybaco, y papurau sigarêts neu’r cynhyrchion nicotin o dan sylw.
- (3) Ond nid yw is-adran (2) ond yn gymwys pan fo’r gwerthiant o dan sylw yn cael ei gyflawni dros y ffôn, dros y rhyngrwyd neu drwy unrhyw fath arall o dechnoleg electronig neu dechnoleg arall.

54 Gorfodi

Yn adran 5 o [Ddeddf Plant a Phobl Ifanc \(Amddiffyn rhag Tybaco\) 1991 \(p.23\)](#) (camau gorfodi gan awdurdodau lleol yng Nghymru a Lloegr), yn is-adran (1)(a), ar ôl “persons under 18” mewnosoder “, and in the case of a local authority in Wales, section 52 of the Public Health (Wales) Act 2017 (offence of handing over tobacco etc. to persons under 18)”.

55 Dehongli'r Bennod hon

Yn y Bennod hon—

ystyr “cynnyrch nicotin” (“*nicotine product*”) yw cynnyrch nicotin y gwaherddir ei werthu am y tro mewn cysylltiad â'r person y'i rhoddir iddo drwy reoliadau o dan adran 92 o [Ddeddf Plant a Theuluoedd 2014 \(p.6\)](#) (gwahardd gwerthu cynhyrchion i bersonau o dan 18 oed);

mae “tybaco” (“*tobacco*”) yn cynnwys sigarêts, unrhyw gynnyrch sy'n cynnwys tybaco ac y bwriedir ei ddefnyddio drwy'r geg neu'r trwyn, a chymysgeddau ysmygu y bwriedir eu defnyddio yn lle tybaco; ac mae “sigarét” (“*cigarette*”) yn cynnwys tybaco sydd wedi ei dorri ac sydd wedi ei rollo mewn papur, deilen dybaco, neu ddeunydd arall ar ffurf fel bod modd ei ddefnyddio ar unwaith i'w ysmygu.